

Justitiedepartementet

Angående betänkandet Bolag och brott – några åtgärder mot oseriösa företag (SOU 2023:34)

Ekobrottsmyndigheten lämnar härmed sitt yttrande över ovan nämnda remiss.

Ekobrottsmyndigheten tillstyrker i huvudsak utredningens förslag. Myndigheten bedömer att förslagen i allt väsentligt bidrar till att motverka att aktiebolag och andra företag används för att begå brott och andra oegentligheter. Detta är särskilt viktigt i syfte att förhindra att den grovt organiserade brottsligheten finansieras genom de ekonomiska vinster som på olika sätt genereras när bolag används som brottsverktyg. Ekobrottsmyndigheten önskar dock framföra följande synpunkter.

4 Revisionsplikten för små aktiebolag

4.3 Återinföra revisionsplikt eller behålla dagens undantag

Ekobrottsmyndigheten förespråkar alltjämt att revisionsplikt återinförs för små aktiebolag, se vidare Ekobrottsmyndighetens rapporter Effekter på den ekonomiska brottsligheten efter avskaffandet av revisionsplikten för mindre bolag (EBM A-2016/0375) och Fördjupad studie av effekter på den ekonomiska brottsligheten efter avskaffandet av revisionsplikten för mindre aktiebolag (EBM2019-653).

Samhället har förändrats väsentligt sedan revisionsplikten togs bort 2010 och flera av de brottstyper som begås inom den grovt organiserade brottsligheten förutsätter att det finns ett aktiebolag, t.ex. vid vissa välfärdsbedrägerier och stöd till arbetsgivare samt lönegarantier etc. Revisorns uppgifter har också förändrats sedan avskaffandet, bl.a. i och med ökade krav enligt penningtvättslagstiftningen. Ett återinförande kan därför förväntas få en brottsförebyggande effekt och därutöver bidra till en ökad förmåga att upptäcka och beivra brott hos de brottsutredande myndigheterna.

I betänkandet nämns att det finns ett långt framskridet förslag om en separat revisionsstandard för mindre komplexa företag, s.k. ISA (International Standards on Auditing) för LCE (Less Complex Entities). Ekobrottsmyndigheten vill betona betydelsen av detta förslag och bedömer att det med största sannolikhet kommer att innebära en mer ändamålsenlig och effektiv revision av de mindre bolagen.

4.4. Hur ett återinförande skulle kunna ske

Ekobrottsmyndigheten delar utredningens bedömning att det lämpligaste alternativet vid ett återinförande bör vara att utforma revisionsplikten som den var före 2010 års reform.

Om det inte beslutas om en fullt återinförd revisionsplikt bör man närmare analysera de alternativa formerna som översiktligt redogjorts för i betänkandet och därefter överväga att införa någon form av mindre omfattande revisorsgranskning.

5 Ingivning av årsredovisning för aktiebolag – tidsfrister och sanktioner

5.3.1 Tidsfristen för att ge in årsredovisning

Med hänsyn till den snabba tekniska utvecklingen bör det vara möjligt att minska tiden för ingivning med två månader genom att tiden mellan räkenskapsårets slut och årsstämman kortas ner. I sammanhanget kan det vara värt att nämna att den nu gällande tidsfristen på sex månader har gällt sedan 1944 års aktiebolagslag trädde i kraft. Ur ett brottsförebyggande och brottsbekämpande perspektiv är tidsaspekten viktig. Ju tidigare ett brott kan upptäckas, desto större blir förutsättningarna för att förebygga fortsatta brott och lagföra gärningspersonerna. Ekobrottsmyndigheten delar därför inte utredningens bedömning att det inte finns tillräckliga skäl att förkorta tidsfristen för aktiebolag att ge in årsredovisningen och, i förekommande fall, revisionsberättelsen till Bolagsverket.

Om det inte beslutas om en fullt återinförd revisionsplikt, finns det ytterligare skäl att förkorta tidsfristen för de mindre aktiebolagen som valt bort revisor.

5.3.2 Sanktionssystemet vid förseningar

Storleken på förseningsavgifterna

Ekobrottsmyndigheten är positiv till att förseningsavgifterna höjs, men anser att höjningen är för liten för att få tillräcklig effekt. I stället förordas en liknande reglering som den i Norge, där avgiften ökar med ett visst intervall per försenad vecka. Ekobrottsmyndigheten anser därutöver att det finns skäl att närmare analysera om styrelseledamöterna ska kunna hållas personligt betalningsansvariga om bolaget inte betalar.

Tidsfristen för när Bolagsverket kan besluta om likvidation

Eftersom Ekobrottsmyndigheten anser att fristen för att ge in årsredovisningshandlingar ska förkortas, bör även möjligheten för Bolagsverket att besluta om likvidation tidigareläggas.

7 Bolagsverkets kontrollerande roll

7.4 Åtgärder för att motverka att målvakter utses och registreras

Bolagsverket har en mycket viktig roll i det gemensamma uppdraget att motverka att företag används som brottsverktyg. Andra aktörer i samhället är beroende av att uppgifter i Bolagsverkets register är korrekta för att själva kunna förebygga brott. Det gäller t.ex. kommuner vid utbetalningar av väldfärdsmedel. Ekobrottsmyndigheten ser därför positivt på att Bolagsverket får en utökad kontrollerande roll. Det brottsförebyggande arbetet bör dock förtydligas ytterligare i myndighetens instruktion i syfte att ge särskild tyngd åt det uppdraget i förhållande till det som innefattar service för medborgare och företag. (Se 5 a § förordningen [2007:1110] med instruktion för Bolagsverket).

7.4.4 Fler kontroller behövs för att säkerställa att målvaktsförbudet följs

Kontroller av andra uppgifter?

Bolagsverket bör också kunna utföra kontroller av lämnade uppgifter i andra avseenden än för att t.ex. identifiera målvakter. Med hjälp av digital teknik bör det vara möjligt att utveckla system för att identifiera orimliga avvikelser i ingivna årsredovisningar, t.ex. mellan utgående balans för år 1 och ingående balans för år 2. Ekobrottsmyndigheten anser därför att det finns goda skäl för att Bolagsverket ges ett sådant uppdrag.

7.4.5 Bolagsverket ska i vissa fall kunna förelägga om personlig inställelse

Det är positivt att Bolagsverket ska kunna förelägga om personlig inställelse och att det är myndigheten som avgör om det finns ett sådant behov. Det bör dock inte vara möjligt att få delta på distans genom videokonferens. Som det anges i utredningen kommer personlig inställelse knappast att behöva tillämpas annat än i undantagsfall, när det av någon särskild anledning behövs för att kontrollera identitet och behörighet. Av denna anledning bör det inte finnas andra alternativ än personlig inställelse. Om videokonferens skulle tillåtas, motverkas själva syftet att dels förhindra registreringar som inte överensstämmer med verkliga förhållanden, dels minimera riskerna för att Bolagsverkets rutiner utnyttjas för ekonomisk brottslighet.

8 Företagskapningar

Ekobrottsmyndigheten välkomnar förslaget om att olovlig användning av juridiska personers identitetsuppgifter kriminaliseras och instämmer i bedömningen av hur en sådan straffbestämmelse bör utformas.

Ekobrottsmyndigheten vill också framföra att s.k. identitetskapning (olovlig identitetsanvändning) har blivit ett stort problem i samhället och förekommer inte minst inom den ekonomiska brottsligheten. Det är därför viktigt att de brottsbekämpande myndigheterna ges effektiva verktyg för att kunna förebygga, utreda och lagföra sådana brott.

9 Några särskilda frågor om stiftelser

9.5 Förseningsavgift vid dröjsmål med att ge in årsredovisningen

Det är positivt att det föreslås en förseningsavgift, men den bör vara högre, se synpunkten vid 5.3.2

10 Om tvångslikvidation vid kritisk kapitalbrist

10.5 Utredningens överväganden

Ekobrottsmyndigheten delar utredningens uppfattning att de nuvarande reglerna om styrelsens skyldighet att agera om det saknas täckning för bolagets aktiekapital (25 kap. 13-20 a §§ aktiebolagslagen [2005:551]) bör upphävas, eftersom de inte fyller avsedd funktion.

Ekobrottsmyndigheten anser dock att den föreslagna regleringen saknar tydlighet vad gäller konkreta åtgärder som en styrelse bör vidta vid kapitalbrist m.m. Det minskar förutsebarheten och riskerar att leda till rättsosäkerhet och att den avsedda funktionen som borgenärsskydd inte uppnås. Krav bör ställas på att exempelvis genomföra en analys av särskilda nyckeltal som kan vara indikatorer på en kritisk kapitalbrist och att upprätta en likviditetsbudget. Tidpunkt för när ansvaret inträder bör också vara närmare reglerat. Det bör också finnas krav på en skriftlig åtgärdsplan.

Vidare bör man närmare överväga att ha kvar ett personligt betalningsansvar för bolagets företrädare som kan knytas till en given tidpunkt liknande det som finns i 25 kap. 18 § aktiebolagslagen. Ekobrottsmyndighetens uppfattning är att bestämmelsen har fungerat brottsförebyggande, eftersom det personliga betalningsansvaret i flera fall torde ha förhindrat att förlustbringande rörelser fortsatt i onödan och därmed minskat risken för brott. Ekobrottsmyndigheten delar därför inte utredningens bedömning att det, utöver bestämmelserna i 29 kap. aktiebolagslagen, inte framstår som nödvändigt eller lämpligt att knyta några sanktioner specifikt till den nya regleringen.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Monica Rodrigo. I ärendets slutliga handläggning har rättschefen Gabriella Loman deltagit. Verksjuristen Helena Lif har varit föredragande.

Monica Rodrigo

Helena Lif

Expedition till
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till
ju.L1@regeringskansliet.se
ju.da@regeringskansliet.se